

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

ОПЕРАТИВЕН ХИДРОМЕТЕОРОЛОГИЧЕН

БЮЛЕТИН

АВГУСТ, 1994 Г.

СОФИЯ, 1994 Г.

УВАЖАЕМИ СПЕЦИАЛИСТИ И РЪКОВОДИТЕЛИ,

Вие разполагате с поредния месечен хидрометеорологичен бюлетин. В него е направен месечен обзор на основни процеси и явления от метеорологична, агрометеорологична, хидрологична и екологична гледна точка за територията на страната. Оперативната информация, набрана от националната мрежа на НИМХ, дава възможност за бърза и обща преценка на влиянието на тези явления и процеси върху различни сфери от икономиката и обществения живот.

С благодарност ще приемем Вашите отзиви и препоръки.

НАЦИОНАЛНИЯТ ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ

включващ и НАЦИОНАЛНАТА ХИДРОМЕТЕОРОЛОГИЧНА СЛУЖБА с филиалите си в Плевен, Варна, Пловдив, Кюстендил е с предмет на дейност:

- метеорологични, агрометеорологични и хидрологични информации, данни и анализи за химическото и радиоактивното замърсяване на въздуха и водите
- краткосрочни, средносрочни и месечни прогнози за проявленията на времето, хидросферата, замърсяването на въздуха
- агрометеорологични прогнози за фенологичното развитие и формиране на добиви от земеделските култури
- изследвания и активни въздействия върху градови процеси
- обезпечаване с научноприложни изследвания, експеримент, разработки, методики и технологии на различни дейности в селското стопанство, транспорта, енергетиката, строителството, туризма, проектирането, водното стопанство, търговията, екологията, гражданската защита и други изследователски работи в областта на природните и инженерните науки
- експертни оценки, експертизи и продукти на информатиката

ТАЗИ ОПЕРАТИВНА И ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

- повишава икономическата полза от стопанската дейност и комфорта на живота
- спомога за вземане на оптимални управленчески решения
- способства за намаляване на щетите и жертвите от неблагоприятни хидрометеорологични явления
- допринася за международния обмен на хидрометеорологична информация
- участва в съвместния мониторинг на изменението на климата и състоянието на атмосферата и хидросферата

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

1. СИНОПТИЧНА ОБСТАНОВКА

През повечето дни от месеца времето над страната беше слънчево и горещо в размито антициклонално и циклонално полета. Имаше краткотрайни прониквания на по-хладен въздух, по-незначителни в началото и по-значителни към края на месеца.

На 5 и 6.VIII премина студен фронт от североизток. На отделни места преваля слаб дъжд и температурите се повишиха с 5-7 °C. Впоследствие, в размито циклонално поле, а после в южната периферия на размит циклон, се пренасяше топъл въздух от запад и югозапад. Времето беше слънчево и температурите се повишиха, като на 11 и 12.VIII в някои райони от страната достигнаха 41 и 42 °C (на 11.VIII - 41 °C в Плевен, на 12.VIII - 42 °C в Бургас и Кърджали) и бяха надминати абсолютните максимуми за тези дни. Слабо проникване на относително по-хладен въздух от северозапад имаше на 13 и 14.VIII, когато на отделни места преваля дъжд, придружен от гръмотевици и температурите слабо се понижиха. От 15 до 17.VIII времето отново беше слънчево и горещо, в размито относително ниско барично поле. На 18 и 19.VIII премина добре изразен фронт от северозапад. Облачността се увеличи, на места преваля и прегръмя, вятърът се усили и температурите се понижиха с 5 до 7 °C. Впоследствие налягането нарасна и в антициклонално поле от 20 до 22.VIII времето беше слънчево и горещо. Временно проникване на размит студен фронт от североизток причини слаби краткотрайни превалявания от дъжд на 23.VIII, главно над източните райони. Най-значително беше влошаването на времето на 25, 26 и 27.VIII, когато средиземноморски циклон премина от Италия през България към Молдова. Времето беше облачно и на много места преваля дъжд, придружен с активна гръмотевична дейност. Температурите значително се понижиха. Впоследствие отначало в западната, а после в централната и източната част от страната настъпи подобрене на времето и на 29, 30 и 31.VIII преобладаваше слънчево и горещо време.

2. ТЕМПЕРАТУРА НА ВЪЗДУХА

През по-голямата част на август средноденоношните температури бяха по-високи от нормалните. Заклаждания имаше около 5.VIII и през периодите 15-20.VIII и 27-29.VIII, когато температурите бяха около и малко по-ниски от нормалните. Най-горещо (средноденоношните температури между 27 и 32 °C - с 5 до 10 °C над нормата, във Враца 32,6 °C) беше около 11.VIII.

Средните месечни температури за август (между 21 и 25 °C, в Саудански - 25,8 °C, в планинските райони между 10 и 15 °C, на вр. Мусала 6,7 °C) са с 1-2 °C по-високи от нормалните.

Най-високите температури през август (предимно между 37 и 42 °C, в планините между 2 и 5, в вр. Ботев 18,2 °C, на вр. Мусала 17,4 °C) бяха измерени около 11.VIII, а най-ниските (между 10 и 15 °C, в Севлиево и Кнежа 7 °C, в планините предимно между 4 и 9 °C, на вр. Мусала 1,2 °C) - главно около 20.VIII.

3. ВАЛЕЖИ

През август превалявания, предимно от слаб дъжд, имаше около 4, 14, 19 и през периода 22-26.VIII.

Броят на дните с валеж 1 и повече литра на квадратен метър в повечето райони е между 5 и 7 дни. Максималният денонощен валеж е предимно между 5 и 15 l/m², на вр. Ботев - 69 l/m², в Казанлък - 29 l/m², в Тетевен - 24 l/m², на вр. Снежанка - 21 l/m², в Панагюрище - 20 l/m². Той беше измерен около 20 или 29.VIII.

Сумата на валежите в по-голямата част на страната е между 15 и 30 l/m² (предимно между 30 и 70% от нормата). По-малко са валежите на места в Южна България. Относително повече валежи има има в централната част на Стара планина.

4. СИЛЕН ВЯТЪР

Условия за силен вятър (14 и повече m/s) имаше около 5, през периода 16-19, около 23 и 27.VIII. Броят на дните със силен вятър в повечето райони е от 1 до 3, в отделни предимно планински места - до 6 дни. В някои райони скоростта на вятъра не е достигала 14 m/s, т.е. не е духал силен вятър.

5. ОБЛАЧНОСТ И СЛЪНЧЕВО ГРЕЕНЕ

Средната облачност (между 2 и 3 десети от небосвода, в планините до 4 десети) е около и по-малко от нормата. Слънчевото греене беше между 280 и 330 h, в Сандански - 350 h. Броят на ясените дни (предимно между 15 и 20, в Добрич, Варна и Велико Търново - 12, в Плевен - 22 дни, в планините - до 10 дни) е около и повече от нормата, а броят на мрачните дни (в повечето райони - 1-2 дни, на вр.Ботев - 7, на вр.Мусала - 5) - около и по-малко от нормата.

7. ОСОБЕНИ ЯВЛЕНИЯ

През август щормовите съобщения бяха сравнително малко. Те бяха предимно за гръмотевични бури - на 4-5, 12-13, 23-24, 26-27 и 31.VIII, временно усилване на вятъра и високи (над 30°C) температури. Градушка беше регистрирана на вр.Снежанка на 6 и 24.VIII, а краткотрайна мъгла - във В. Търново на 24.VIII.

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

1. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА

Преналявания през август имаше и през трите десетдневия, но най-често за повечето райони те бяха незначителни. Овлажняването на повърхностния почвен слой в почти цялата страна през повечето дни бе сухо и състоянието му все пак позволяваше извършването на повърхностната обработка. Само в отделни райони главно в Западна България валежите бяха малко по-чувствителни и временно подобреното овлажняване на повърхностния почвен слой ограничаваше възможностите за повърхностна обработка.

Постепенно през месеца продължиха да намаляват и водните запаси в почвата. По данни от 27.VIII запасите продуктивна влага в повърхностния почвен слой 0-20 cm в повечето райони, най-вече в централната и източната част от страната, бяха почти изчерпани. Само в отделни райони главно в Западна България запасите бяха по-добри - до 10-15 mm или m³ вода на da, а общият воден запас представляваше 55-70% от пределната полека влажност (IIIВ). Намаляха водните запаси и в еднометровия почвен слой. Най-малки и крайно недостатъчни за нормалното протичане на процесите по узряването на късните земеделски култури - между 7 и 23 m³ бяха запасите в централните крайдунавски райони, Силистренския регион, в Югозападна и Югоизточна България и Подбалкарията. В полетата, където общият воден запас представляваше едва 45-55% от IIIВ. Най-добри и сравнително удовлетворяващи изискванията на различните култури - между 41 и 58 m³ и съответно 65-75% бяха запасите в Предбалкана на Северна България с част от Лудогорието и Софийското поле. Останалата част от страната заемаше междинно положение съответно с 24-40 m³ и 55-65% (вж приложената карта).

2. СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ

Развитието на земеделските култури през август протичаше при наднормални топлинни условия и предимно сухо безвалежно време. Въпреки това периодичните преналявания през юли, а също така и тези през август, не позволиха да се повтори изключителната миногодишна суша. Това даде възможност сравнително

нормално да протича узряването при соята, слънчогледа, тютюна, захарното цвекло и други пролетни култури и те да формират сравнително добри добиви. През второто десетдневие на август започна разпукването на плодните кутийки при памука, а към края на месеца - и тяхното узряване.

Развитието на царевичните посеви протичаше в пряка зависимост от запасите продуктивна влага в почвата. В района на Предбалкана и Северна България и част от Лудогорието, а така също и в Софийското поле и зоната на чернозем-смулниците в Южна България, където запасите бяха сравнително добри, развитието протичаше по-бавно и повечето от царевичните посеви приключиха месеца във фаза восьмична зрелост. В останалите райони, където бе по-силно изразено засушаването, развитието протичаше по-бързо и посевите узряха напълно. В края на август млечна зрелост се наблюдаваше само при традиционно по-късно узряващите посеви и в по-високите места на Западна България (вж приложената карта).

Овощните видове също отбелязаха напредък в развитието си през август. Узряването настъпи при летните сортове ябълки, средно ранните круши, сливи, цраскови. Продължи узряването при най-ранните сортове грозде, докато при сенините сортове масово се наблюдаваше омекване (прошарване) на зърната.

Месецът не бе твърде благоприятен за развитието и разпространението на гъбните болести. Единствено през втората половина на третото десетдневие при преналяванията и атмосферната влага се създадоха условия за изразяване на узряващата продукция от зеленчуци, срещу което се взеха необходимите растително-защитни мерки.

Екстремно високите температури, наблюдавани на 11 и 12.VIII, затрудняваха физиологичните процеси при растенията, но периодът бе твърде къс, за да окаже съществено отрицателно влияние.

3. ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

През повечето дни на август условията бяха подходящи за работа на полето. Само в отделни райони, където валежите бяха по-чувствителни, временно се чувстваше известно ограничаване на тези възможности. Продължи и приключи прибирането на реколтата от есенните посеви в цялата страна, грижите за отглеждането на различните земеделски култури, растително-защитните мероприятия, прибирането на узряващата продукция от плодове и зеленчуци, а в края на месеца - и грозде. Започна и предсеитбената подготовка на площите за есенната сеитба.

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

В пункта на НИМХ в кв. "Младост 1" в 50% от дните на месеца замърсяването на въздуха със сероводород е над санитарно-хигиенната норма или в отделни срокове, или дори средно за денонощието. Не са малко и дните, когато почти във всички срокове на наблюдение концентрацията на този замършител е над ПДК. Максималното замърсяване със сероводород е регистрирано на 4.VIII в Пч - 2,6

пъти над ПДК, а средноденонощната концентрация е 1,6 пъти над нормата. В отделни дни (20, 21, 23, 28.VIII) в същия пункт се наблюдават отделни превишения на нормата за фенол до 1,3 пъти в периода 11-17 часа. В района на пл. "Възраждане" през над 30% от дните среднодневното замърсяване с азотен двуокис надхвърля съответната норма до 1,5 пъти (17.VIII), а в отделни срокове е регистрирано и превишение на еднократната пределно допустима концентрация. Висока е запрашеността в пунктовете на пл. "Възраждане" и в кв. "Гео Милев", където в по-голямата част на периода (над 50%) средноденонощните концентрации на прах надхвърлят нормата съответно до 1,7 и 2,3 пъти, а еднократната норма се превишава в отделни срокове до 1,4 и 1,5 пъти.

През месец август не се наблюдава съществено изменение в дълготрайната обща бета-активност на въздуха в сравнение с тази през предходния месец. Средномесечните стойности за София, Пловдив, Варна и Плевен са близки до тези през юни, а в Бургас - по-високи, като те се изменят както следва: София - 3,2 mBq/m³, Пловдив - 5,9 mBq/m³, Варна - 8,1 mBq/m³, Бургас - 6,0 mBq/m³ и Плевен - 2,7 mBq/m³. Тези относително високи стойности могат да се обяснят с преобладаващото топло и сухо време през месеца и по-голямото количество прах във въздуха. Най-високи стойности са измерени на 9.VIII във Варна - 14,9 mBq/m³, където от 9 до 15.VIII стойностите на радиоактивността на въздуха са по-високи от 9 mBq/m³. През периода 11-14.VIII в Пловдив се наблюдава отчетлив максимум със стойности над 10 mBq/m³ и максимум 13,9 mBq/m³. Отново най-ниско е нивото на общата бета-радиоактивност на въздуха в Плевен. Трябва да се отбележи, че всички тези стойности са в границите на фоновите стойности за страната. През месеца липсват данни за радиационна авария.

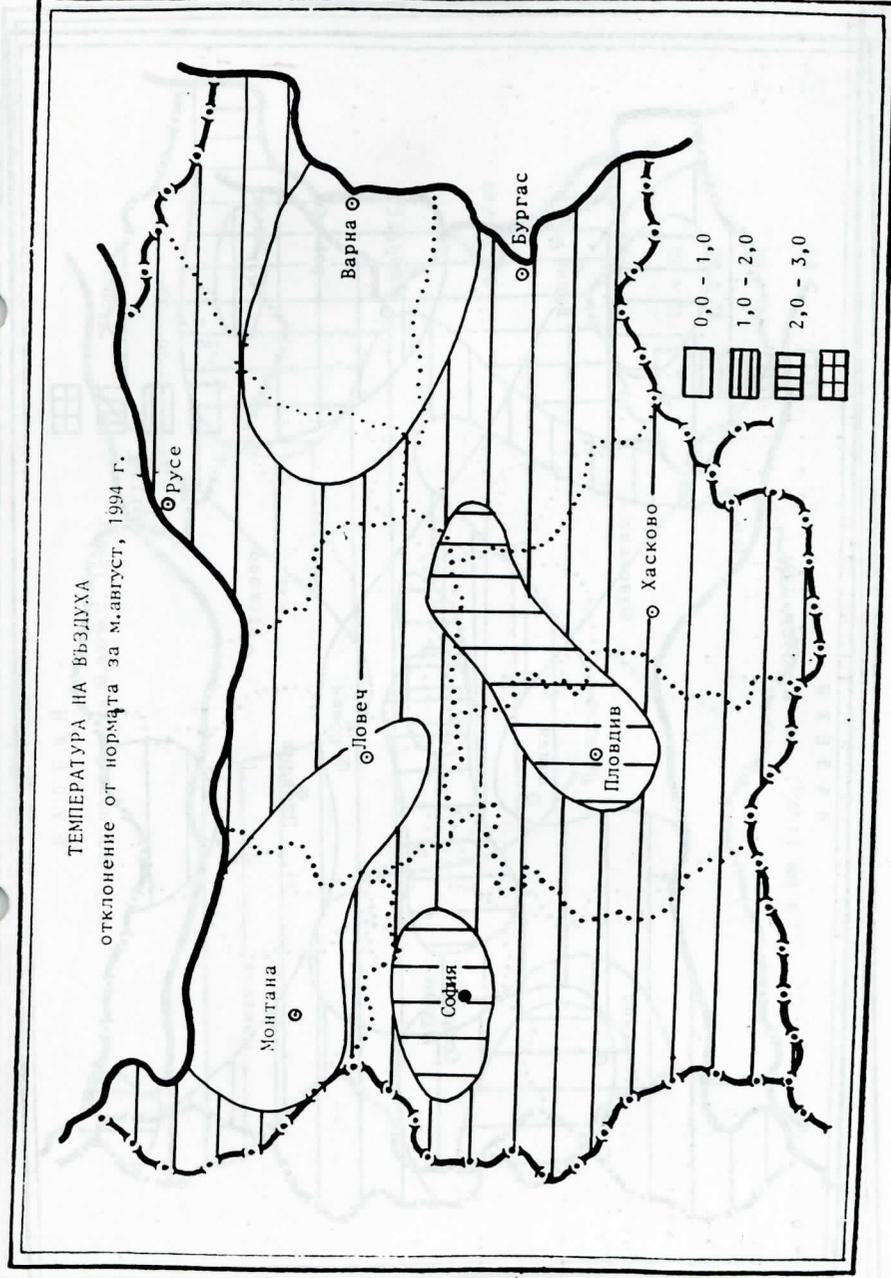
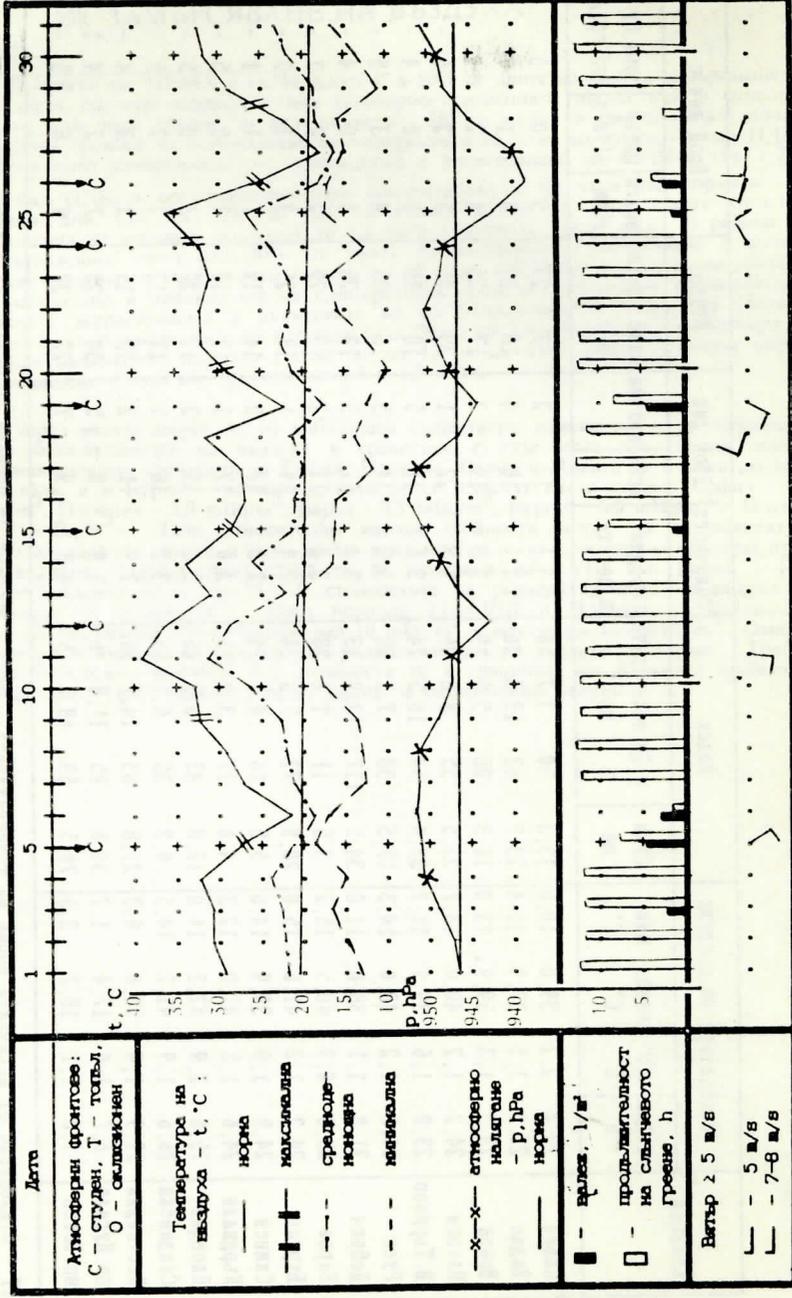
Таблица 1

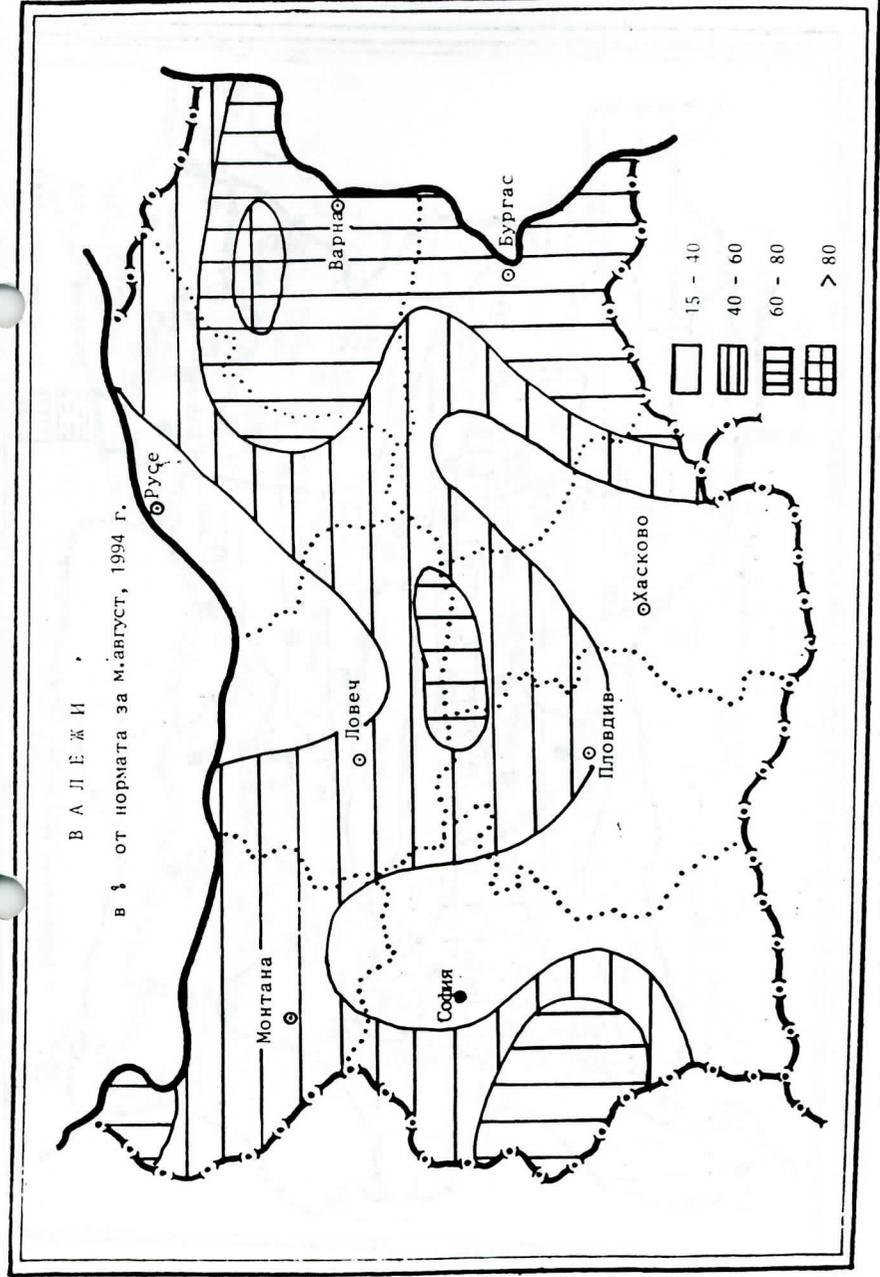
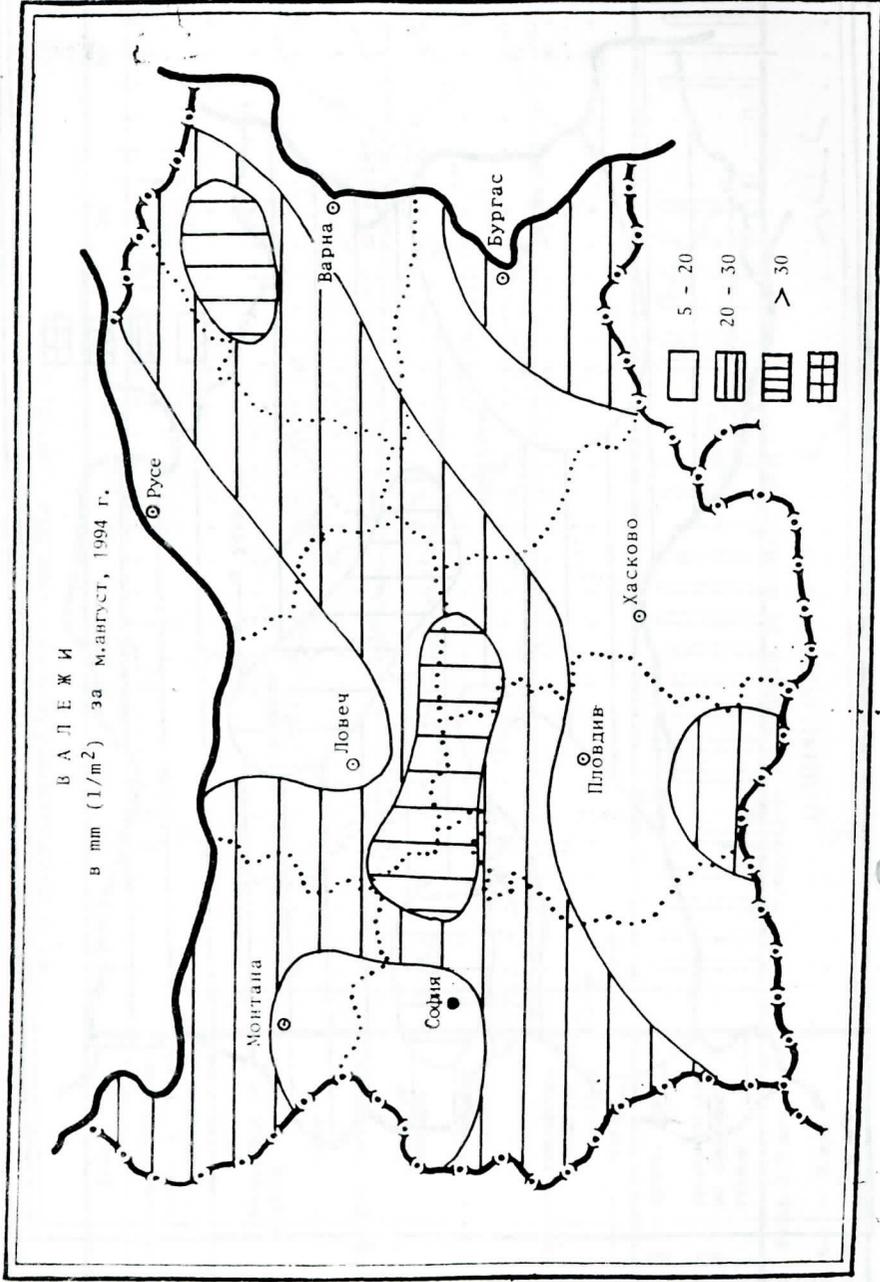
МЕТЕОРОЛОГИЧНА СПРАВКА

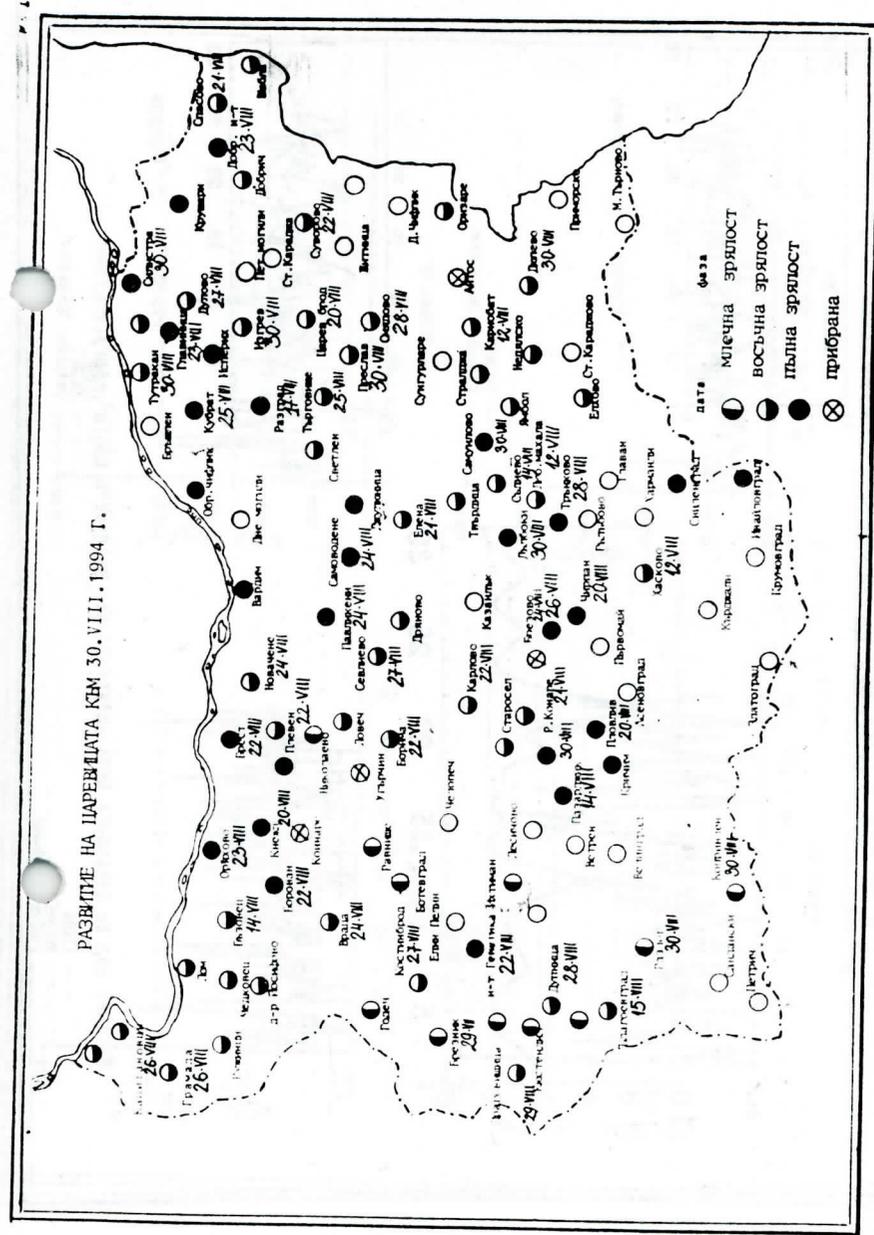
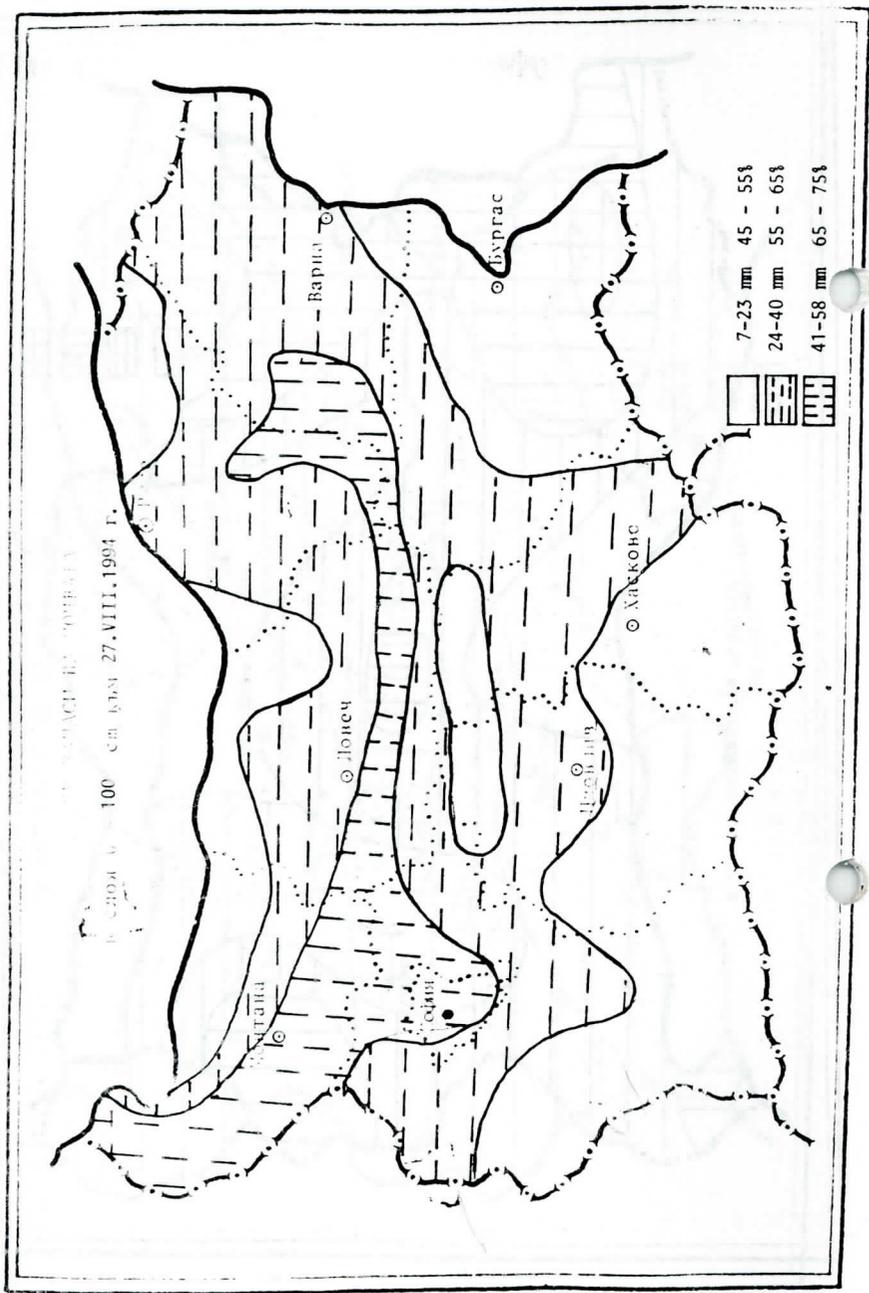
АВГУСТ, 1994 Г.

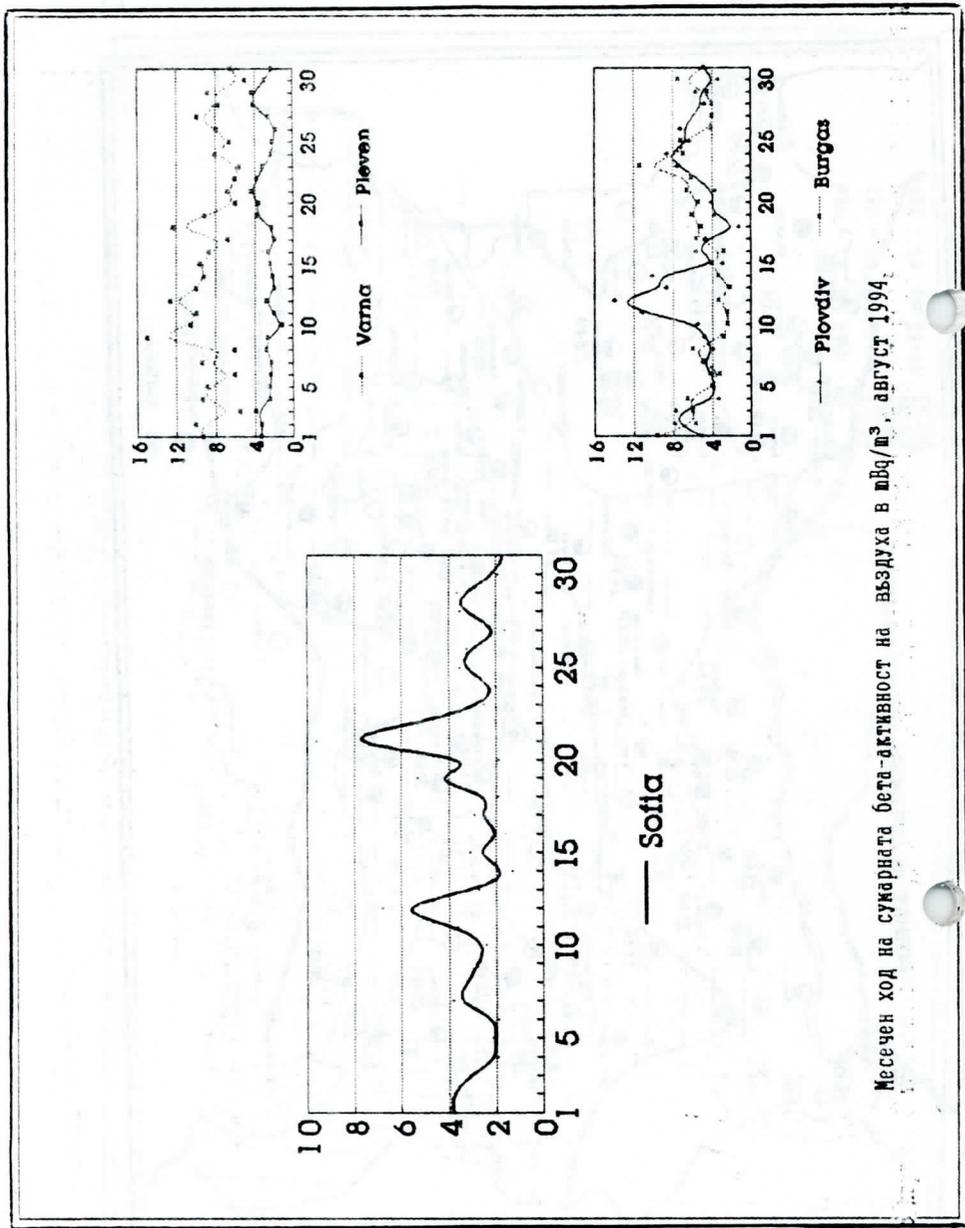
Станция	Температура на въздуха				Валеж			Облачност		Брой дни		Вятър			Брой дни с			
	средна С°	δТ С°	макс. С°	мин. С°	Сума мм	Q/Qt %	макс. мм	дата	средна в десети	ясни мрачни	макс. м/с	дата	валеж ≥1мм ≥1мм/с	вятър ≥14м/с	гръм. бу- ри/ град	5	7	9
София	22,4	2,2	39,0	10,0	13,3	30	3,7	6	3,1	12	2	7	5	0	5	-	-	-
Видин	23,1	1,1	37,9	10,4	23,9	63	13,3	26	2,1	18	0	16	27	3	1	7	-	-
Враца	23,3	1,3	39,9	13,0	16,3	26	5,0	19	2,3	19	2	17	25	4	2	9	-	-
Плевен	24,2	1,2	40,0	13,7	22,5	55	8,0	26	1,7	22	1	20	25	5	2	6	-	-
В. Търново	23,8	1,6	39,9	11,2	33,4	59	16,5	24	3,6	12	5	10	19	3	0	4	-	-
Русе	24,8	1,2	40,0	14,3	17,5	38	7,2	28	3,3	14	5	16	25	4	3	5	-	-
Добрич	21,8	1,1	38,8	11,0	34,5	117	12,9	13	3,4	12	3	10	25	4	0	4	-	-
Варна	23,3	0,9	40,5	15,2	3,5	11	1,2	28	3,0	12	2	10	27	2	0	7	-	-
Бургас	24,2	1,2	41,6	15,0	20,9	72	7,5	24	2,4	19	1	18	25	3	1	2	-	-
Сливен	24,8	1,9	39,9	14,6	5,5	16	4,1	24	2,3	16	2	14	12	1	1	1	-	-
Кърджали	24,6	1,5	42,0	12,3	4,6	17	3,0	16	3,0	17	1	17	19	2	8	5	-	-
Пловдив	25,6	2,9	42,2	14,0	12,8	43	5,5	16	2,1	19	2	12	27	3	0	5	-	-
Сандански	26,6	1,9	41,2	14,5	9,3	35	6,1	16	2,2	18	1	17	12	2	2	5	-	-
Кистендил	22,9	1,4	38,6	8,3	21,8	63	14,7	16	2,9	11	2	25	15	3	2	4	-	-
вр. Мусала	6,7	1,4	17,4	1,2	39,6	85	11,8	6	3,9	8	5	34	25	7	2	4	1	-
вр. Ботев	9,0	1,1	18,2	3,5	79,5	59	68,7	6	4,8	9	7	27	28	4	6	3	-	-

δТ - Отклонение от месечната норма на температурата ; Q/Qt - Процент от нормата на месечната валежна сума.

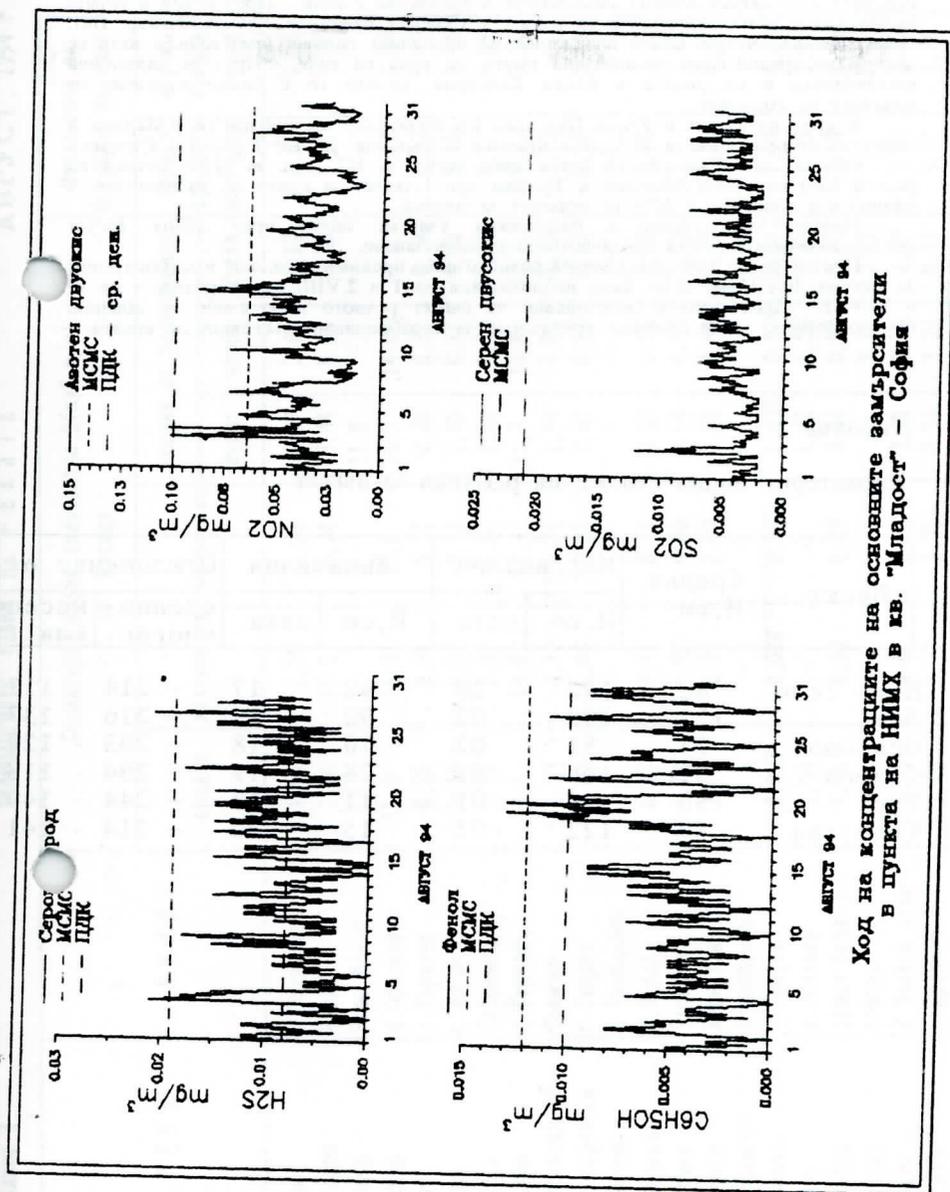

Месечен ход на сумарната бета-активност на въздуха в мBq/m³, август 1994.

Ход на концентрациите на основните замърсители в пункта на НИХ в кв. "Младост" — София

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

Общият обем на речния отток към крайните створове на по-големите реки в страната през август намаля наполовина в сравнение с юли. През сухия и горещ август силно намаляха водите на реките в Северна България: Огоста, Искър, Вит, Осъм, Росица, Янтра, които вследствие на падналият валежи през юни и юли се задържаха сравнително пълноводни почти до края на юли. През се задълбочи маловодието и на реките в Южна България, където то е силно изразено от началото на годината.

В края на август в Южна България изключително маловодни са р. Марица и повечето от притоците ѝ, р. Арда и притока ѝ Върбица, реките Тунджа и Струма.

Общият обем на речния отток през август е 142 млн. m³ (без оттока на реките Камчия при Гроздьово и Тунджа при Елхово, за които не разполагаме с данни) и е едва около 37% от нормата за месеца.

Нивото на р. Дунав в българския участък почти през целия август се задържа около и под критичното за корабоплаване.

През първите две десетдневия речното ниво предимно спадаше и максимумите за месеца, без Ново село, бяха наблюдавани на 1 и 2.VIII, а минимумите - на 19 и 20.VIII. През третото десетдневие на август речното ниво слабо се повиши, без съществено да се промени критичното за корабоплаване състояние на ерката.

Таблица 2

Характерни водни стоежи на р. Дунав за август

Пункт	Средни Н, см	Максимални		Минимални		Отклонение от	
		Н, см	дата	Н, см	дата	средно- многог.	месеца юли
Ново село	82	142	28	42	17	- 214	- 113
Лом	122	190	02	90	18	- 216	- 137
Оряхово	23	81	02	- 10	18	- 203	- 129
Свишов	57	106	01	- 28	19	- 204	- 118
Русе	30	95	01	- 11	18	- 244	- 140
Силистра	50	122	01	15	20	- 214	- 141

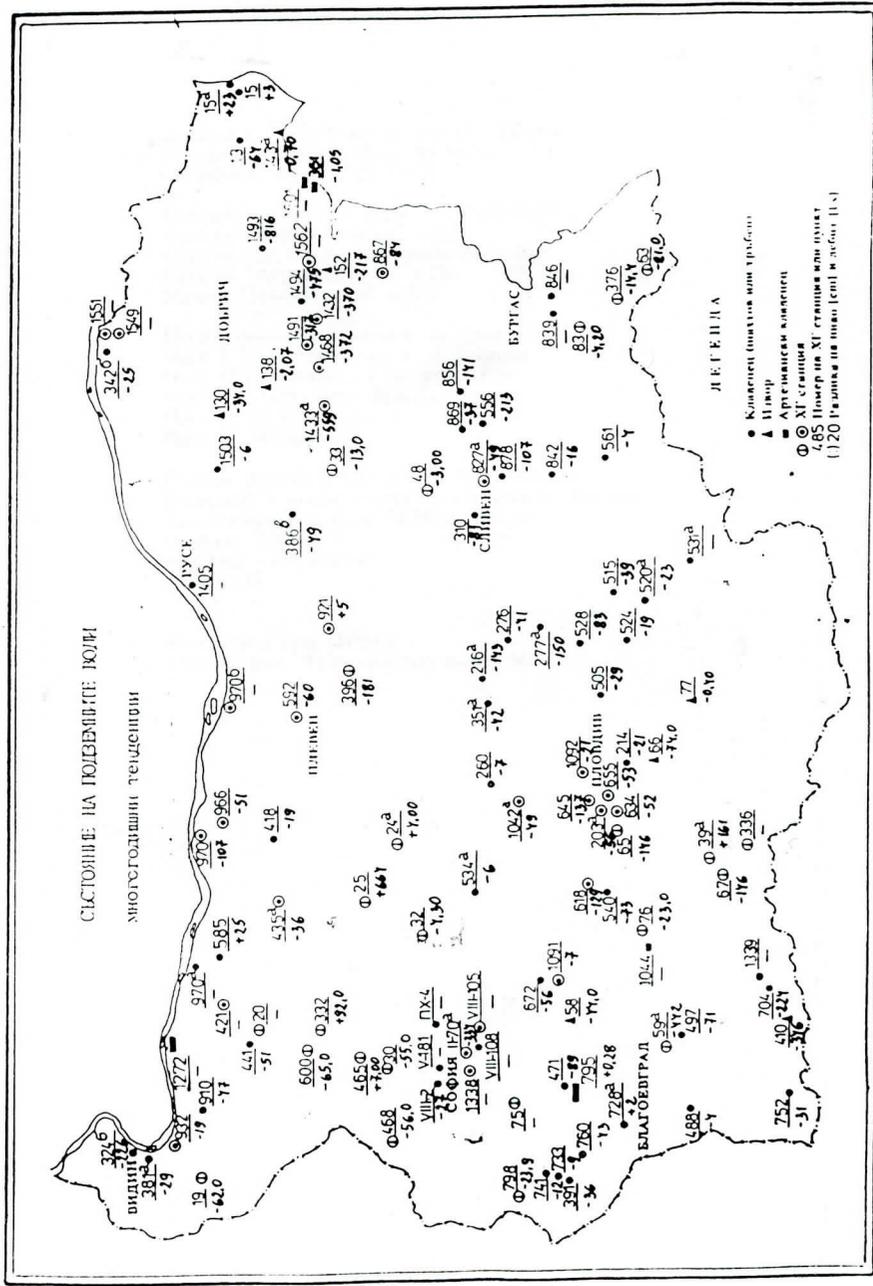
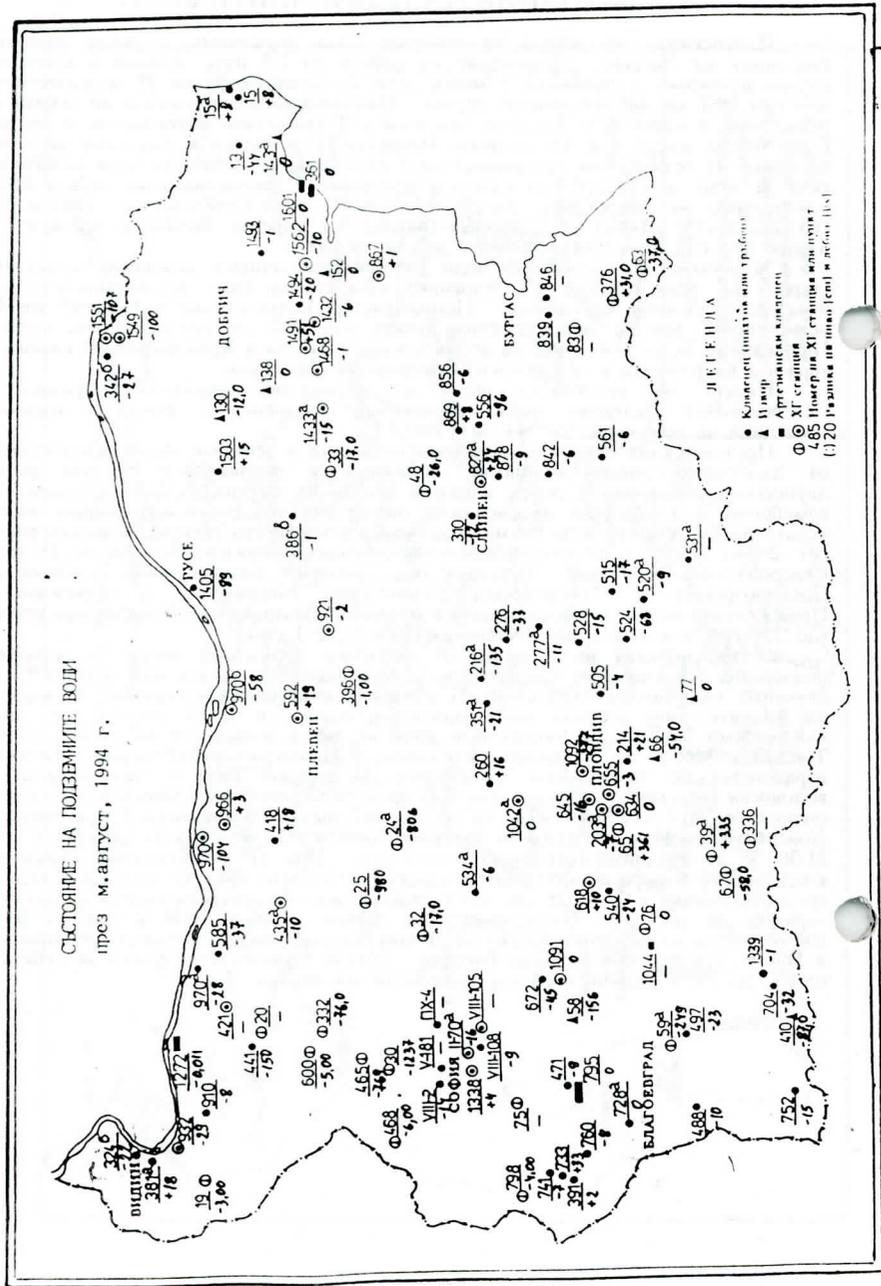
Таблица 3

ХИДРОЛОГИЧЕН РЕЖИМ НА РЕКИТЕ

АВГУСТ, 1994 Г.

РЕКА	ПУНКТ	Характерни водни количества Q (куб. м/с) за месеца				Отклонение на Q средно месечно			
		средни	максимални	минимални	средни по десетдневия	спрямо средното многог.	спрямо предния месец		
							първа	втора	трета
Лом	с. Василиовци	1,95	2,58	1,55	1,97	2,05	1,82	+ 0,07	- 1,50
Огоста	Мизия	7,04	11,1	6,20	8,44	6,44	6,25	+ 0,01	- 4,76
Искър	Нови Искър	-	-	-	11,8	-	-	-	-
Искър	с. Ореховица	15,0	18,0	13,6	16,9	14,0	14,0	- 7,90	- 7,70
Вит	с. Търнене	0,23	0,38	0,18	0,30	0,21	0,18	- 9,30	- 5,77
Осъм	с. Изгрев	1,36	6,12	0,33	2,85	0,77	0,45	- 8,45	- 9,44
Янтра	Габрово	1,79	2,30	1,50	1,60	1,82	1,94	- 0,77	- 0,89
Янтра	с. Каранци	12,6	14,8	10,4	11,9	12,8	13,1	- 10,2	- 3,70
Русенски Лом	Божичен	1,90	2,12	1,76	1,94	1,86	1,89	- 1,83	-
Провадийска	г. Синдел	0,55	1,03	0,38	0,63	0,50	0,51	- 0,50	- 1,61
Камчия	с. Гроздьово	-	-	-	-	-	-	-	-
Средецка	с. Проход	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	- 0,28	-
Марица	Пловдив	4,72	6,40	4,00	4,06	4,40	5,71	- 13,9	- 1,62
Марица	Харкани	2,77	6,00	2,00	2,90	2,48	2,93	- 37,2	- 0,27
Тополница	с. Поибрене	-	-	-	-	-	-	-	-
Върбица	с. Джебел	0,017	0,024	0,001	0,020	0,019	0,013	- 1,19	- 0,30
Арда	с. Вехтино	1,54	-	-	1,62	1,53	1,48	- 1,99	- 2,84
Тунджа	Павел баня	0,48	0,80	0,29	0,46	0,57	0,40	- 0,89	- 1,82
Тунджа	Елхово	-	-	-	2,75	2,75	2,70	-	-
Места	м. Мюнина кула	2,95	3,61	2,65	3,21	2,80	2,85	- 3,08	- 2,35
Струма	с. Крупняк	5,73	8,22	2,75	3,14	3,29	5,77	- 8,37	- 1,76

Директор НИМХ проф. д-р Вл. Шаров
Телефон 88-03-80 Факс 88-44-94
Телефони: п-ла 72-22-71/75

Секция "Прогнози" в.236, дир.72-23-63
Секция "Климатология" в.262
Секция "Дългосрочни прогнози" в.267
Секция "Агропрогнози" в.230
секция "Замърсяване" в.228

Подготвили материалите за броя
Част I Г. Петрова, к.г.н. Л. Латинев
Част II Н. Витанов, Р. Величкова
Част III П. Вълков, М. Коларова
Част IV Г. Здравкова
Част V М. Мачкова

Главен редактор ст.н.с. к.фн П. Симеонов
Редактор и компютърна подготовка Б. Калчева
Технически редактор М. Пашалийски
Формат 70x100/16
поръчка - служебна
Тираж 25

Печатница при НИМХ
1784 София, "Цариградско шосе" 66